

Hij was teleurgesteld; voelde zich alleen staan; zag nochtans op tegen de drukte van het zoeken van een ander kosthuis; en toen kreeg hij den tekst: „Steek uw zwaard in de scheede”.

Hij vatte dat, zoover ik het schrijven begrijpen kon, op in dezen zin, dat hij maar liever zwijgen moest.

Als deze broeder nu nuchter het Woord leest, dan zal het hem duidelijk worden, dat hij, natuurlijk, niet zwijgen mag en dat gezin niet prijs mag geven aan revolutionaire propaganda; en dat hij, als zijn kostjuffrouw daar niet van gediend is, een ander kosthuis moet zoeken, al brengt dat dan wat drukte mee.

Maar nu deze broeder eenmaal de gedachte heeft, dat de Geest Zelf hem dezen tekst gaf, hoe moeilijk zal het nu zijn hem tot dat nuchtere, voor de hand liggende inzicht te brengen.

Hoe weinig zin een dergelijk teksten krijgen heeft, blijkt wel hieruit, dat deze broeder tegelijk met het Woord: „Steek uw zwaard in de scheede”, ook kreeg het woord van Groen van Prinsterer: „Tegen de Revolutie het Evangelie”.

Maar dat woord bedoelt juist, dat wij met het Evangelie de revolutie moeten bestrijden; doch onder den indruk van het eerste Woord, dat hem te binnen schoot, schijnt hij zelfs uit dit woord van Groen afgeleid te hebben, dat hij maar vriendelijk zwijgen moest.

Neen, lieve broeder, dat is niet de Geest geweest, die u dit Woord gaf, maar enkel uw eigen begeeren, waardoor ge graag in uw kosthuis wildet blijven.

En dat is het gevaar, dat altijd dreigt, dat men wat opkomt uit eigen overwegingen, gaat aanzien voor Geestessprake.

Een andere broeder schreef:

„Het was 10 Juni 1935, dat mijn dochttertje door een klein ongeval een oog werd ontnomen en mijn vrouw en ik daardoor erg bedroefd waren. 'k Had dien morgen ernstig gebeden of God ons dien dag (een feestdag) bewaren wilde. Door het ongeval kwam ik in twijfel of God mijn gebed wel had verhoord, want had Hij ons nu bewaard? Totdat plotseling, terwijl wij in tranen waren, Psalm 62:4 ons voorkam en door de tranen heen mochten zingen: „Doch gij mijn ziel” enz. God bepaalde er ons bij dat Hij onze ziel bewaard had en zou blijven bewaren.”

Ik trek niet in twijfel, dat deze broeder en zuster in dat geval op deze wijze zijn getroost geworden.

Maar wat ik niet geloof, dat is, dat de Geest hun dat psalmvers direct gegeven heeft. Zij konden dat vers en zonder dat zij er zelf erg in hadden, heeft hun hart gezocht in den schat des Woords en toen vonden ze dit en de Geest opende hun oog voor de schoonheid er van.

Dat heeft met het „teksten krijgen” zooals wij het bestrijden niets te maken.

Dat geldt wel weer van wat deze broeder ook vertelt.

Een dominé, wiens naam ik verzwijg, had eens tegen hem gezegd: „ik kreeg een Psalm in mijn hart en moest naar buiten; ik ging naar buiten en ging Gods Woord verkondigen aan een groote groep S.D.A.P.'ers”.

Daar hebt ge nu weer een echt voorbeeld van „een tekst krijgen”.

Maar daarom ook weer niet aanvaardbaar. Die dominé kon niet controleeren, waar dat invallende versje vandaan kwam en daarom mocht hij zijn daden daardoor niet laten besturen.

Hij heeft toen Gods Woord aan een groote groep S.D.A.P.'ers verkondigd.

Maar wie zegt hem, of hij daar goed mee gedaan heeft?

Het kan best wezen, dat hij beter had gedaan met aan zijn preek te werken of een lid van de gemeente te bezoeken.

Niet zoo'n invallend versje, maar de nuchtere confrontering van zijn werk met het Woord Gods moest hem (en moet ons allen) den weg wijzen.

De lezers zullen begrijpen, dat ik niet alle brieven kan verwerken in deze artikelen. Geen één van alle heeft mij ook maar iets kunnen overtuigen van het bestaan van een Geesteswerking, waarbij Hij, zóo maar, iemand een tekst geeft.

Wel is mij duidelijk geworden hoe groote gevaren er aan verbonden zijn, dat men het in deze richting zoekt of anderen het in deze richting leert zoeken.

Nog één artikel hoop ik hierover te schrijven, waarin ik aan de hand van een schrijven het gevaar, dat hier dreigt, zal trachten te laten zien.

Van een Dienaar des Woords kreeg ik een brief, waarin hij uiting gaf aan Zijn dankbaarheid voor mijn artikelen.

Ik, van mijn kant, ben voor zijn schrijven dankbaar, gelijk voor al de brieven, die van sympathie en instemming getuigen.

Ook uit den brief van dien D. des W. den volgenden keer een enkele aanhaling.

D. v. D.

MUZIKALE KRONIEK

Nieuwe orgels.

Het feit, dat enkele maanden geleden twee orgels in Gereformeerde Kerken tot stand kwamen, een middelmatig-groot in de Tuindorpkerk te Utrecht en een klein in de kerk te West-IJsselmonde, is op zichzelf niets bijzonders. Toch verdienen juist deze beide instrumenten de aandacht van ieder wien het orgelspel in onzen eeredienst ter harte gaat, omdat men zich bij de projecteering en den bouw ervan bijzondere rekenschap heeft gegeven van de eischen, die de Gereformeerde eeredienst aan het orgel stelt.

Werd dit dan totnogtoe niet gedaan? Dat zou ik niet willen beweren, maar men heeft zich daarbij meer door een zekere sleur laten leiden van wat er in de naaste omgeving gewoonlijk aan kerk-orgels tot stand kwam, dan dat men zich steeds weer opnieuw bezon op datgene, wat er in de eigen liturgie van het orgel werd vereischt.

Meestal was de gang van zaken deze: Wanneer het benodigde bedrag bijeen was, deden eenige orgelmakers offertes, waaruit dan door de betrokken commissie een keuze werd gedaan, al of niet in overleg met een vertrouwd organist of adviescollege. Aan dezen of aan den orgelmaker werd overgelaten, hoe het orgel zou worden, behoudens enkele leekwensen, voornamelijk dat het orgel sterk genoeg zou zijn voor zooveel zangers.

Waar de adviseurs en de orgelmakers in deze eeuw de meeste aandacht schonken aan soliditeit, samenvoeging der mechanische deelen en het verkrijgen van bepaalde geliefkoosde solo-effecten, is langzamerhand het verschil in karakter tusschen orgels in Gereformeerde en Vrijzinnige en Roomsche-Katholieke Kerken vrijwel verloren gegaan, tot schade voor de liturgische bruikbaarheid. Het is wel merkwaardig, dat juist de orgels in onze kerken daaronder het meest te lijden hebben gehad, en verblijdend mag het worden genoemd, dat men dit meer en meer begint in te zien.

Natuurlijk staat dit feit, ofschoon ook verschillende omstandigheden in het orgelmakersbedrijf tegenwerken, niet op zichzelf.

Het is, om het scherp te zeggen, een symptoom van de nivelleering, die zich tusschen Kerk en Wereld voltrekt, wanneer de Kerk niet ten volle uit haar eigen levensbeginselen leeft. Of, om het voor hen, die deze nivelleering niet zien, anders te formuleeren: het is een bewijs, dat wij als Gereformeerden aan de volle verwerkelijking van onze beginselen op muzikaal gebied in den eeredienst nog niet zijn toegekomen.

Deze uitspraken klinken krasser, dan ze in werkelijkheid zijn. Pas de eisch van de doorwerking van het Christendom toe op het leven in kerk-, gezins-, staatkundig, onderwijs- of maatschappelijk verband, en hij zal in onzen kring geen tegenspraak uitlokken. Toch geldt hij niet zoo goed voor het muzikale. Evenmin als de muziek in onzen eeredienst, verkeert het orgel in een neutrale zone. Niet alleen de bespeler moet ons op zijn wijze bij God en Zijn dienst bepalen, maar ook het klankbeeld van het orgel zelf. Dit laatste heeft een groter invloed op de luisterende gemeente en op den spelenden organist, dan men zich wel bewust is. Een leelijk-klinkend orgel zal niettegenstaande de schoonste bespeling evenmin kunnen verheffen als een architectonisch-voortreffelijke kerk, die van blik en gemeen kistenhout zou zijn gebouwd. Maar hetzelfde geldt ook van een overigens degelijk orgel, waarvan de registersamenstelling en de geluidsafwerking niet zijn gericht op onzen eeredienst, precies eender als voor een luxueus kerkinterieur, dat door zijn kleurige beschilderingen, tapijtbehangen en intieme hoekjes aan een ontspanningslokaal of bioscoopzaal zou doen denken.

In „Onze Eeredienst” heeft Dr A. Kuyper zeer concreet den eisch van waarheid en stijlvolheid in onze kerkgebouwen laten zien, en vooral via de architecten hebben zijn ideeën medegewerkt tot de totstandkoming van menig bedehuis, dat door stijl en structuur de concentratie bij het doel van den eeredienst bevordert. Als kunstzinnig mens sprak hij daarbij ook over het orgelspel. Tot de vaststelling van de speciale eischen, waaraan het orgel als gebruiksinstrument in onzen eeredienst moet voldoen, is hij niet gekomen, evenmin als zulks, voorzoover wij bekend, door anderen in onzen kring is geschied.

Deze eischen staan in het nauwste verband met taak en plaats van het orgelspel in den Gereformeerden eeredienst. Die taak bestaat in de eerste plaats in het begeleiden van den gemeentezang, verder in het met voor-, tusschen- en naspelen de aandacht van de gemeente bepalen bij de te zingen liederen, en tenslotte in het scheppen en bewaren van de passende sfeer vóór en na den dienst. De plaats van het orgelspel in onzen eeredienst is niet elementair, maar subsidiair.

Voorop sta dus, dat elk orgel tenminste geschikt moet zijn om den gemeentezang voldoende te steu-

nen en te richten, of zooals de leek zegt, dat het orgel sterk genoeg moet klinken. Maar met geluidsintensiteit alleen is men er nog niet; het orgel zal ook voldoende draagkracht, volume van toon, moeten bezitten. Onze beste orgels uit de laatste tijden voldoen wel aan deze twee eischen. Maar orgels, waarvan het geluid als een zware brij op de hoofden der hoorders neerzwalpt, voldoen er ook aan en laten toch onbevredigd.

Zoo komen we tot den derden eisch: helderheid, doorzichtigheid van geluid. Een orgel kan ook dan nog onvolmaakt zijn: het is mogelijk dat het wel krachtig, volumineus en helder klinkt, maar dat toch dezelfde klankkleuren steeds weer terugkeeren. Vierde eisch: een orgel moet veel variatie-, kleurmogelijkheden in zich bergen. Het komt eehier vaak voor, dat deze zich voornamelijk beperken tot het zachte geluid, en dat juist voor de zangbegeleiding steeds dezelfde stemmen moeten worden gebruikt. Daarom moet de vierde eisch aldus worden aangevuld: een orgel in een Gereformeerde kerk moet veel variatiemogelijkheden bezitten, vooral in het meer sterke geluid.

Het is nu van de kunde, het klankideaal en het inzicht van den orgelmaker afhankelijk, in hoeverre aan deze eischen wordt voldaan. De resultaten in deze eeuw zijn over het algemeen niet erg moedgevend. Vele oorzaken hebben hiertoe geleid, waarvan ik hier billijkheidshalve enkele noem. Concurrentie van de buitenlandsche grootindustrie, waardoor het vak meer en meer moest vervlakken tot het bestellen en monteren van onderdeelen, in het buitenland vervaardigd.

Onderlinge concurrentie in het binnenland (ons landje telt nota bene vijftig firma's, die zich belasten met bouw of restauratie van pijporgels!), waardoor de ambitie en de kwaliteit van het werk te lijden hadden. Toenemende onkundigheid met de vereischten, waaraan het orgel heeft te voldoen, met het karakter van den eeredienst der verschillende kerkformaties en met de orgelliteratuur. Onvoldoende artistieke en weinig belangstelling voor de culturele stroomingen van dezen tijd. Ondeskundigheid, onredelijkheid en (of) onbetrouwbaarheid van vele boven hen gestelde „adviseurs”. Zou er wel één orgelmaker in ons land zijn, die van deze smelten geheel vrij is gebleven?

Globaal genomen, vertoonen de meeste door hen in onze kerken afgeleverde instrumenten ten aanzien van de hierboven gestelde eischen het volgende beeld: geluidsintensiteit ruim voldoende, volume ternauwernood voldoende, helderheid onvoldoende (wat niet wegneemt, dat de hoogere toongebieden in vele orgels schreeuwend schel zijn), variatiemogelijkheden in het zachte spel voldoende, in het meer sterke spel onvoldoende. Deze eigenschappen zijn zoowel uit de registersamenstelling, als uit hun geluidsafwerking, waar te nemen.

Over de pogingen, om uit deze impasse te geraken, hoop ik in het slotartikel een en ander te zeggen.

Rotterdam.

Mr. A. BOUMAN.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN

De Hongaarsche Gereformeerde kerken in Roemenië, Tsjecho-Slowakije en Joegoslavië.

De na den wereldoorlog ingetreden politieke verandering, die van Hongarije tweederde deel van zijn gebied weggenomen heeft, heeft ook de Hongaarsche Gereformeerde Kerken zeer getroffen. Onder de 4 miljoen Hongaren, die zich zoodoende aan vreemde heerschappij moesten onderwerpen, zijn er meer dan één miljoen Gereformeerden, die op het oogenblik in Roemenië, Tsjecho-Slowakije en Joegoslavië wonen, waar de gereformeerde religie bijna uitsluitend door hen vertegenwoordigd wordt. Over het leven van deze Hongaarsche Gereformeerden wil ik nu een kort overzicht geven, hopende op de belangstelling van de Nederlandse Gereformeerde broeders, wier broederlijke liefde wij Hongaarsche Gereformeerden op zoo velerlei wijze mochten en mogen ondervinden.

Laat ons eerst eens Roemenië bezien. Zooals bekend, heeft Roemenië van het Hongaarsche gebied Zevenburgen gekregen, waar 780.000 Hongaarsche Gereformeerden wonen, die 929 kerken hebben, waarvan 154 zonder eigen predikant, terwijl in nog 921 plaatsen Hongaarsche Gereformeerden verspreid wonen. De 780.000 zijn in twee districten georganiseerd: het ééne is het reeds vóór den wereldoorlog bestaande Zevenburgsche district, en het andere is het deel, dat van het aan de overzijde van de Thijs gelegen district is afgesneden en nu een apart district vormt. De twee districten hebben één Theologische Hoogeschool in Kolozsvár, waar plm. 120 Hongaarsche Gereformeerde theologische studenten studeren; verder een kweekschool in Nagyenyed, 5 gymnasia (Kolozsvár, Nagyenyed, Sepsiszentgyörgy, Marosvásárhely en Zilah) en 4 lycea (Kolozsvár, Brassó, Sepsiszentgyörgy en Marosvásárhely). In Brassó hebben ze ook nog een handelsschool, maar deze wordt niet officieel erkend door den Roemeen-

schen Staat toestemming. tenslotte zij Gereformeerde en 5 bewaard gevaar. Het noeg. Ongegaarsche Geleerplichtige meensche S scholen op geschreven, bezoeken. sche Gereformeerde school bezo orthodoe men zich h het is v ken, wanne leeren, wa godsdienst bij, dat de toestem de schoolge schoolgebou het getal H jaar mind

Wat de g menië in h Hongaarsch de verschil de Staat Hongaarsch doeling van naliseering, meerde goe houden wo geeft het I van de H belemmeri beuren, dat niet alleen oog van de ficieerd me evangelisati de Roemen Roemeense lijk binnen het werk gingen ziet hankeljkho nieuw verb

Dus daar gereformee kóczy Gy meerde rel ren op he een moeilij in het vas en het Ev grootste tr nemen der versterkt v Kerken in tuigd, dat de groote me neemt krachtig to matie. Zij nieuwd ge haar groot te staan i zoo vele n dien tijd, w Evangelie wel onder

Wat T met het K.M. lang bevinden Kerken, w Het getal v waardig, d woners he waaronder den werel allen werd afgesneden organiseer gestrekthe en na de officieete maar tot n Jaar in ja den Tsjech verkregen

Een and hier zond Tsjechisch kerken me moesten z in Losone dominees, de student wereldoorl maar de T aan zich g die in het b kerken zij over eigen

te zegt, dat het met geluids-; het orgel zal ne van toon, uit de laatste eischen. Maar zware brij op pt, voldoen er h: helderheid, orgel kan ook ogelijk dat het klinkt, maar ds weer terug- oet veel vari- gen. Het komt ornametijk be- juist voor de mmen moeten vierde eisch in een Gere- mogelikheden geluid. ideaal en het telijk, in hoe- aan. De resul- meen niet erg hiertoe geleid, enkele noem- grootindustrie, est vervlakten onderdeelen, nmenland (ons i, die zich be- n pijporgels), van het werk undigheid met eeft te voldoen, t der verschil- literatuur. On- gstelling voor n tijd. Ondes- nbetrouwbaar- e „adviseurs“, land zijn, die leven? eeste door hen enten ten aan- schen het vol- voldoende, vo- helderheid ont- de hogere euwend schel achte spel vol- voldoende. Deze registersamen- king, waar te mpasse te ge- n en ander te A. BOUMAN.

en in Roemenië, slavië.

n politieke ver- erde deel van t ook de Hon- teer getroffen, zich zoodoende onderwerpen, ormeerden, die echo-Slowakije gereformeerde tegenwoordigd ongaarsche Ge- verzicht geven, de Nederland- r broederlijke erden op zoo ondervinden. bezien. Zoodat ongaarsche ge- 780.000 Hon- lie 929 kerken predikant, ter- sche Gerefor- 00 zijn in twee is het reeds Zevenburgsche, dat van het gen district is ict vormt. De gische Hooge- 0 Hongaarsche ten studeeren; ed, 5 gymnasia (györgy, Maro- ozsvár, Brassó, ely). In Brassó ool, maar deze den Roemeen-

schen Staat, doch alleen met telkens hernieuwde toestemming kan ze haar werk voortzetten. En tenslotte zijn in het bezit van de Hongaarsche Gereformeerde Kerken ook nog 474 lagere scholen en 5 bewaarscholen. Maar hier schuilt een groot gevaar. Het getal scholen is lang niet groot genoeg. Ongeveer 25.000 kinderen bezoeken Hongaarsche Gereformeerde scholen, terwijl het getal leerplichtige kinderen 75.000 is. Maar de Roemeense Staat geeft geen toestemming om nieuwe scholen op te richten. Ook is heel precies voorgeschreven, hoeveel kinderen een school mogen bezoeken. Zoo moet tweederde van de Hongaarsche Gereformeerde kinderen een Roemeense school bezoeken, waar de opleiding naar grieksch-orthodoxe beginselen plaats vindt. Hieruit kan men zich heel goed voorstellen, hoe groot gevaar het is voor de Hongaarsche Gereformeerde Kerken, wanneer de kinderen die taal niet mogen leeren, waarin de Catechismus is opgesteld en de godsdienstoefening wordt gehouden. Hier komt nog bij, dat de Roemeense Staat in vele gevallen de toestemming niet verleent inzake de herstelling van de schoolgebouwen en jaar aan jaar steeds meer schoolgebouwen onbruikbaar verklaart. Zoo wordt het getal Hongaarsche gereformeerde scholen ieder jaar minder.

Wat de godsdienstoefening betreft, die is in Roemenië in het algemeen vrij, maar de vrijheid der Hongaarsche Gereformeerden is zeer beperkt door de verschillende reglementen, die de Roemeense Staat tegen de onder zijn heerschappij levende Hongaarsche bevolking opgesteld heeft. De bedoeling van den Roemeenschen Staat is denationalisatie; en omdat de taal, waarin de gereformeerde godsdienstoefening en de catechisatie gehouden wordt, en waarin men het schoolonderwijs geeft het Hongaarsch is, ziet hij in het bestaan van de Hongaarsche Gereformeerde kerken een belemmering van zijn streven. Zoo kan het gebeuren, dat de gereformeerde religie in Roemenië niet alleen in de publieke opinie, maar ook in het oog van den Roemeenschen Staat wordt geïdentificeerd met de Hongaarsche nationaliteit. Van evangelisatie is geen sprake, want dat is volgens de Roemeense opvatting een aanval op den Roemeenschen Staat. Zoo wordt de religie eigenlijk binnen de kerkgebouwen opgesloten. Ook in het werk van de jongelings- en meisjesverenigingen ziet de politie ten onrechte steeds onafhankelijkheidsbeweging en telkens wordt een nieuw verbod uitgevaardigd.

Dus daar, waar in de 17e eeuw onder de groote gereformeerde vorsten (Bocskay, Bethlen, Rákóczy György I en II) een bloeiende gereformeerde religie dominerende betekenis had, voeren op het oogenblik de Gereformeerde Kerken een moeilijken strijd voor haar bestaan; maar — in het vaste geloof, dat deze tijd zal voorbijgaan en het Evangelie zal triumpheeren. En dit is de grootste troost, dat dit vaste geloof bij het toenemen der smarten niet inzinkt, doch destomeer versterkt wordt. Deze Hongaarsche Gereformeerde Kerken in Roemenië zijn er absoluut van overtuigd, dat God haar eenige toevlucht is en onder de groote bedreiging van het grieksch-orthodoxisme neemt de liefde jegens haar geloofswaarden krachtig toe, en roept haar op tot innerlijke reformatie. Zij willen gereformeerden blijven met vernieuwd geestelijk leven en trachten te vervullen haar groote taak: enerzijds in alle vervolging vast te staan in het Evangelie en anderzijds ondanks zoo vele moeilijkheden zich voor te bereiden op dien tijd, wanneer ze na deze moeilijke periode het Evangelie mogen verbreiden in volle vrijheid zowol onder eigen volk, als ook onder de Roemenen.

Wat Tsjecho-Slowakije betreft, dit heeft met het tegenwoordige Klein Hongarije een 830 K.M. lange grens gemeen en langs deze grens bevinden zich 474 Hongaarsche Gereformeerde Kerken, waarvan slechts 278 met eigen predikant. Het getal van de kerkleden is 210.000. Het is merkwaardig, dat Tsjecho-Slowakije, dat 14.730.000 inwoners heeft, slechts 220.000 Gereformeerden telt, waaronder 210.000 Hongaren. Zij vormden vóór den wereldoorlog geen aparte districten, maar allen werden van de oude Hongaarsche districten afgesneden. Zoo moesten ze zich geheel opnieuw organiseren. Zij hebben met het oog op de uitgestrektheid van het gebied 3 districten gevormd, en na de synode van Léva van 1923 vroegen ze officiële erkenning van hun kerkelijke wetten, maar tot nu toe is van erkenning nog geen sprake. Jaar in jaar uit voeren ze onderhandelingen met den Tsjechischen Staat, doch behalve vele beloften verkregen ze niets.

Een andere moeilijkheid was, dat deze kerken hier zonder Theologische school bleven, en de Tsjechische Staat was tegen elk contact, dat deze kerken met de Hongaarsche scholen verbond. Zoo moesten ze een Theologisch Seminarie oprichten in Losonc (1925), waar op het oogenblik de gewone dominees, als privaat-docenten, college geven aan de studenten. In dit gebied waren er vóór den wereldoorlog 2 gereformeerde middelbare scholen, maar de Tsjechische Staat heeft beide inrichtingen aan zich getrokken. Het getal der lagere scholen, die in het bezit van de Hongaarsche Gereformeerde kerken zijn, bedraagt 255, maar van zeggenschap over eigen scholen is eigenlijk geen sprake, want,

hoewel de kerken eigen onderwijzers mogen benoemen, toch schrijft de staatsorganisatie met haar reglementen alles voor en bepaalt nauwkeurig het werk van die scholen naar haar ideeën. Maar het getal der scholen is ook hier niet voldoende, en de Tsjechische Staat handelt in dit opzicht evenals de Roemeense Staat: hij weigert toestemming te verlenen tot oprichting van nieuwe lagere scholen; het mag een bijzonder groot voorrecht heeten, dat aan de Hongaarsche Gereformeerden 3 jaren geleden werd toegestaan het bouwen van een Kweekschool te Komárom. Maar het niet bezitten van middelbare scholen veroorzaakte moeilijkheden, wat niet wegnam, dat de Kerken toch zooveel mogelijk hulp boden om internaten te stichten bij de Tsjechische middelbare scholen, waar de Hongaarsche gereformeerde leerlingen kunnen wonen en waar ze dagelijks verkeerden en leven naar de gereformeerde beginselen.

In de vele moeilijkheden gevoelen de Hongaarsche Gereformeerde Kerken haar groote taak in Tsjecho-Slowakije, waarvan zij weten, dat God hun die op de schouders gelegd heeft. Met het wapen der Schrift trachten zij enerzijds de eigen kerkleden te bewaren voor den in Tsjecho-Slowakije grooten invloed hebbenden bolsjewistischen geest, anderzijds te strijden tegen dien geest ook buiten haar muren; en ze pogen in het bijzonder onder de Slowaken het Evangelie te verbreiden. Als vrucht van dit werk verscheen de vertaling van den Heidelbergischen Catechismus in de Slowakische taal en is men momenteel bezig met de vertaling van de Psalmen.

Laten we tenslotte een blik werpen op Joegoslavië. Als we een vergelijking mogen maken, zijn de Hongaarsche Gereformeerden hier in de moeilijkste omstandigheden. Ze zijn in getal hier niet zoo veel, in het geheel 42.000, in één district georganiseerd, bestaande uit 53 gemeenten. Zij hebben met dezelfde moeilijkheden te kampen als onze kerken in Roemenië en Tsjecho-Slowakije. Daarbij komt, dat zij noch een Theol. School, noch middelbare scholen hebben, en van de 72 lagere scholen, welke ze vóór den wereldoorlog hadden, bleven slechts 2 over, want de Joegoslavische Staat nam de overige weg. De theologische studenten mogen in Hongarije niet studeren naar de orde van den Joegoslavischen Staat. Daarom moeten ze hun geheele studie in andere landen volbrengen. Op het oogenblik studeeren 7 studenten aan verschillende buitenlandse scholen.

Niettegenstaande al deze bezwaren, doen zij wat ze kunnen en zijn reeds zoover gevorderd, dat ze, terwijl de armoede en ellende haar ten zeerste drukt, naar het voorbeeld der Hongaarsche Gereformeerde Kerken in Tsjecho-Slowakije, een Croatische vertaling van den Heidelbergischen Catechismus hebben uitgegeven.

* * *

Tot zoover ons overzicht. Doumergue, de Franse theoloog, schrijft in zijn „La Hongroie Calviniste“, dat de Hugenoten uitgezonderd, geen Geref. Kerk zulk een lijdensgeschiedenis doormaakt heeft als de Hongaarsche. Voor onze broeders, die op het oogenblik onder de Roemeense, Tsjechische en Joegoslavische heerschappij leven, wordt deze lijdensgeschiedenis voortgezet, waarbij misschien wel geen doodvonnissen of veroordeeling tot de galeien zullen voorkomen, zooals vroeger, maar wezenlijk blijft dit hetzelfde: het bedoelt namelijk de verwoesting. Doch dit laatste is geenszins bedoeld als een klacht; want wij weten, dat God regeert en Christus is de triumpheerende Koning van Zijn Kerk.

M. Gál.

Naschrift. Den schrijver van dit artikel, die thans te Kampen, na beëindiging van zijn studie in het buitenland, theologie studeert, danken we zeer voor dit instructieve artikel. De kolommen van ons blad blijven openstaan voor artikelen, die het meeleven met de Hongaarsche Gereformeerden bevorderlijk kunnen zijn.

Redactie.

Provisionele sluiting.

Ter vergadering der classis Leeuwarden is door Dr van Es, Ds Hangelbroek en Ds den Houting het volgende voorstel ingediend:

„De Classis Leeuwarden der Gereformeerde Kerken in Nederland, in vergadering bijeen Woensdag 13 April 1938, overwegende:

1. dat wel de duur van een Generale Synode door de K. O. niet bepaald is, maar toch wel het provisioneel sluiten eener Generale Synode en het daardoor laten voortduren daarvan met den geest en de bedoeling der K. O. in strijd is;
2. dat de praktijk heeft geleerd, dat dit provisioneel sluiten voor allerlei bezwaren stelt, die naar de gangbare praktijk van onze kerkregering niet gemakkelijk zijn op te lossen;
3. dat het nochtans overweging verdient — met het

oog op de grootere concentratie van het kerkelijke leven in den laatste tijd — meer dan eenmaal in de drie jaren een Generale Synode te houden;

besluit:

de Particuliere Synode van Friesland (N. G.), saam te komen Woensdag 8 Juni 1938 te Leeuwarden, te verzoeken om de Generale Synode, die in 1939 te Sneek samenkomt, te adviseeren deze zaak onder de oogen te zien.

Na bespreking is dit voorstel aangenomen.

Twee lijnen.

De heer H. Algra schrijft in Leeuwarder Kerkbode:

Dr S. U. Zuidema, de jonge zendeling van Solo, heeft in het Geref. Kerkblad voor Ned. Indië een lange en belangrijke reeks artikelen geschreven over de zinsneden uit de twaalf artikelen van ons algemeen en ongetwijfeld Christelijk geloof: „Ontvangen van den Heiligen Geest, geboren uit de maagd Maria“.

Hij heeft daarin aangetoond, hoe zowol uit den kring der Barthianen als uit die der ethischen stemmen opgaan, die de onbevleete ontvangenis loochenen.

Daarna heeft hij ook gehandeld over opvattingen in den Gereformeerden kring. Daarbij kwam ter sprake de kwestie van de erfschuld. Christus is zonder erfzonde; noch erfschuld, noch erfmet wordt hij Hem gevonden. Ten opzichte nu van het niet toerekenen van de erfschuld ziet Dr Zuidema ten onzen twee lijnen. De eene noemt hij de lijn Kuyper—Hepp: de andere Bavinck—Greijdanus.

Bavinck zegt: de uitsluiting van den man bij de ontvangenis bewerk, dat Christus, als niet in het werkverbond begrepen, vrij bleef van erfschuld en daarom ook naar zijn menselijke natuur vóór en na zijn geboorte van alle smet der zonde kon bewaard worden.

Bij Kuyper en Hepp wordt dit vrij blijven van erfschuld gezocht in het feit, dat Christus geen menselijke persoon, maar een onpersoonlijke menselijke natuur aannam.

Dr Zuidema zet dit alles duidelijk en breedvoerig uiteen. Wij zouden wel willen, dat dergelijke artikelen ook hier te lande werden gelezen. Misschien is het mogelijk, dat de schrijver er eens iets over publiceert in het Geref. Theol. Tijdschrift.

Als dat gebeurt, dan zal men bemerken, dat hij over theologische strijdfragen anders schrijft, dan men hier te lande in den laatste tijd in zwang heeft gebracht.

Want hij verkettert geen van beide richtingen. Hij vermijdt de term: kritisch gevoelen, afwijkend gevoelen, enz. En toch is hij het met de lijn Kuyper—Hepp niet eens en refereert hij Bavinck en Greijdanus.

Men zou zeggen: dat hij de andere lijn nu niet deformatorisch noemt, is een tekort. Het Indische tempo is blijkbaar niet snel genoeg, om de ontwikkeling in het theologisch debat hier te lande bij te houden.

Wij zeggen liever: Dr Zuidema verdient een compliment. Zijn methode is vruchtbaarder. Laat hij maar niet van methode veranderen.

Niet om wraak kunnen roepen?

Ds J. J. Buskes schrijft in Overtoomsche Kerkbode:

Graag wil ik nog wat verder ingaan op de vraag, die ons een vorige maal bezig hield. De vraag was, wat het woord van de Joden: „Zijn bloed kome over ons en over onze kinderen“ toch eigenlijk beteekent.

Er zijn er, die zeggen: de Joden hebben Jezus gekruisigd, en die meenen, dat daarmee alles gezegd is. Het harde lot van de Joden is dan niet anders dan de vloek, die de Joden zelf over zich hebben ingeroepen.

Ik heb deze gedachte als onbijbelsch afgewezen. De Joden voor het rechtshuis van Pilatus vertegenwoordigen de geheele wereld. Het kruis van Jezus getuigt niet: zoo zijn de Joden, maar: zoo zijn de menschen! Op Golgotha openbaart de zonde zich in haar diepste wezen, niet de zonde van de Joden alleen, maar de zonde van ons allen. Golgotha beteekent: zoover is het met ons allen gekomen.

Nu kun je natuurlijk vragen: was het dan niet ontzettend, wat de Joden riepen? Dan kan ik alleen maar antwoorden: ja waarlijk, ontzettend!

Je kunt verder vragen: heeft God dezen ontzettenden roep van de Joden dan niet gehoord en verhoord? Dan kan ik alleen maar antwoorden: ja, God heeft gehoord en verhoord, maar — en dat moet ik er absoluut aan toevoegen — zie nu, hoe God dezen kreet om bloedwraak gehoord en verhoord heeft op goddelijke wijze, door direct na Pinksteren tot de Joden, die zoo geroepen hebben, Zijn apostelen te zenden, die getuigen, dat het bloed van Jezus reinigt van alle zonden, door dit bloed van Jezus inderdaad over de Joden en ons allen te laten komen, maar tot verzoening van onze zonden.

Dit bloed van Jezus kan niet om wraak roepen. Wanneer je dit vergeet, spreek je niet over Jezus Christus, want dan spreek je over een bloed, dat geen betere dingen spreekt dan het bloed van Abel. Hier wordt toch wel zeer ernstig veronachtzaamd wat de Schrift op andere plaatsen zegt.

Het „nieuwe kerkrecht“.

Ds H. J. Heida schrijft in Geref. Kb. Vlaardingen etc., iets over de zaak der classis Drachten, waarover Prof. Greijdanus in ons vorig nummer handelde:

Hier, in de bekendmaking en motiveering van dit besluit, vinden wij een nieuw, tot nog toe vrij onbekend woord.

Vergissen wij ons niet, dan heeft de dissertatie van Dr Bouwman, dit woord nader bij ons gebracht.

Dat Voetius en Hoornbeeck het hebben gebruikt als grond voor echorsing, is door de aanhaling en voorbeelden wel zeer aannemelijk gemaakt.

Dat het zóó spoedig zou doordringen in de kerkelijke praktijk, hadden zeker niet velen verwacht.

Ware veertig jaren vroeger dit argument, deze